

DOMSTOLENS DOM (Tredje Afdeling)

13. februar 2014 (*)

»Præjudiciel forelæggelse – intellektuel ejendomsret – EF-design – forordning (EF) nr. 6/2002 – artikel 7, stk. 1, artikel 11, stk. 2, artikel 19, stk. 2, artikel 88 og artikel 89, stk. 1, litra a) og d) – ikke-registreret EF-design – beskyttelse – offentliggørelse – nyhedskrav – designkrænkelse – bevisbyrde – forældelse – rettighedsfortabelse – lovvalg«

I sag C-479/12,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Bundesgerichtshof (Tyskland) ved afgørelse af 16. august 2012, indgået til Domstolen den 25. oktober 2012, i sagen:

H. Gautzsch Großhandel GmbH & Co. KG

mod

Münchener Boulevard Möbel Joseph Duna GmbH,

har

DOMSTOLEN (Tredje Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, M. Ilešič, og dommerne C.G. Fernlund, A. Ó Caoimh, C. Toader og E. Jarašiūnas (refererende dommer),

generaladvokat: M. Wathelet

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

– Münchener Boulevard Möbel Joseph Duna GmbH ved Rechtsanwalt A. Rinkler

– Europa-Kommissionen ved G. Braun og F. Bulst, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 5. september 2013,

afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 7, stk. 1, artikel 11, stk. 2, artikel 19, stk. 2, og artikel 89, stk. 1, litra a) og d), i Rådets forordning (EF) nr. 6/2002 af 12. december 2001 om EF-design (EFT 2002 L 3, s. 1).
- 2 Anmodningen er indgivet under en sag mellem H. Gautzsch Großhandel GmbH & Co. KG (herefter »Gautzsch Großhandel«) mod Münchener Boulevard Möbel Joseph Duna GmbH (herefter »MBM Joseph Duna«) vedrørende en sag om krænkelse af et ikke-registreret EF-design, som er anlagt af MBM Joseph Duna mod Gautzsch Großhandel.

Retsforskrifter

- 3 Følgende fremgår af første betragtning til forordning nr. 6/2002:

»En ensartet ordning til opnåelse af et EF-design, der gives samme beskyttelse med samme retsvirkninger inden for hele Fællesskabets område, vil fremme traktatens mål.«

- 4 Følgende fremgår af 21. og 22. betragtning til denne forordning:

»(21) Den eneret, der gives med et registreret EF-design, modsvares af den større retssikkerhed, der er forbundet med registrering. Det ikke-registrerede EF-design bør til gengæld kun give ret til at forhindre kopiering. Beskyttelsen kan derfor ikke udvides til at omfatte designprodukter, der er resultatet af en anden designers uafhængige frembringelse. Denne ret bør også omfatte handel med produkter, hvori ulovlige design er inkorporeret.

(22) Håndhævelsen af disse rettigheder bør reguleres af national lovgivning. Det er derfor nødvendigt i et vist omfang at indføre elementære, ensartede sanktioner i samtlige medlemsstater. Dette vil åbne mulighed for at standse designkrænkende handlinger, uanset i hvilket land håndhævelsen foretages.«

- 5 I 31. betragtning til forordningen er det nærmere præciseret:

»Denne forordning er ikke til hinder for, at der på design, der er beskyttede som EF-design, anvendes love om industriel ejendomsret eller andre relevante love i medlemsstaterne, såsom dem, der vedrører designbeskyttelse opnået ved registrering, eller dem, der vedrører ikke-registrerede design, varemærker, patenter og brugsmønstre, illoyal konkurrence eller civilretligt ansvar.«

- 6 I overensstemmelse med artikel 1, stk. 1, og stk. 2, litra a), i forordning nr. 6/2002 er et design, der opfylder de i forordningen fastsatte betingelser, beskyttet som et »ikke-registreret EF-design«, hvis det gøres offentligt tilgængeligt i overensstemmelse med forordningen.

- 7 Artikel 4 i forordning nr. 6/2002 med overskriften »Betingelser for beskyttelse« bestemmer i stk. 1, at et design kun beskyttes af et EF-design, hvis designet er nyt, og hvis det har individuel karakter.

- 8 Forordningens artikel 5, stk. 1, med overskriften »Nyhedskravet« bestemmer:

»Et design anses for nyt, hvis intet identisk design er blevet offentliggjort:

a) inden den dato, hvor det design, for hvilket der påberåbes beskyttelse, første gang er blevet offentliggjort, hvis det er et ikke-registreret EF-design

[...]«

9 Forordningens artikel 6, stk. 1, med overskriften »Individuel karakter« bestemmer:

»Et design anses for at have individuel karakter, hvis det helhedsindtryk, det giver den informerede bruger, adskiller sig fra en sådan brugers helhedsindtryk af alle andre design, som er blevet offentliggjort:

a) inden den dato, hvor det design, for hvilket der påberåbes beskyttelse, første gang er blevet offentliggjort, hvis det er et ikke-registreret EF-design

[...]«

10 Samme forordnings artikel 7 med overskriften »Offentliggørelse« bestemmer i stk. 1:

»Med henblik på anvendelsen af artikel 5 og 6 anses et design for at være blevet offentliggjort, hvis det er blevet bekendtgjort i forbindelse med registreringen eller på anden måde, eller det er udstillet, benyttet kommercielt eller på anden måde blevet kendt inden den i artikel 5, litra a), og artikel 6, stk. 1, litra a), eller i artikel 5, litra b), og artikel 6, stk. 1, litra b), omhandlede dato, alt efter det enkelte tilfælde, undtagen i tilfælde hvor fagkredsene inden for den pågældende sektor i Fællesskabet ikke med rimelighed kan have fået kendskab til de pågældende arrangementer som led i deres normale forretningsførelse. Designet anses dog ikke for at være blevet offentliggjort, blot fordi tredjemand har fået kendskab til det under et eksplicit eller implicit krav om fortrolighed.«

11 Artikel 11 i forordning nr. 6/2002 med overskriften »Begyndelses- og sluttidspunktet for et ikke-registreret EF-designs beskyttelse« bestemmer:

»1. Et design, der opfylder de i første afdeling fastsatte betingelser, beskyttes som ikke-registreret EF-design for et tidsrum på tre år fra den dato, hvor designet først er blevet offentliggjort inden for Fællesskabet.

2. Med henblik på anvendelsen af stk. 1 anses et design for at være blevet offentliggjort i Fællesskabet, hvis det er blevet bekendtgjort, eller det er udstillet, benyttet kommercielt eller på anden måde er blevet kendt i Fællesskabet, således at fagkredsene inden for den pågældende sektor i Fællesskabet med rimelighed kan have fået kendskab til de pågældende arrangementer som led i deres normale forretningsførelse. Designet anses dog ikke for at være blevet offentliggjort, blot fordi tredjemand har fået kendskab til det under et eksplicit eller implicit krav om fortrolighed.«

12 Forordningens artikel 19, stk. 1, og 2, med overskriften »De rettigheder, der er knyttet til et registreret EF-design« bestemmer:

»1. Registreringen som et EF-design giver indehaveren eneret til at bruge det pågældende design og til at forbyde tredjemand at bruge det uden indehaverens samtykke. Ved brug af det pågældende design forstås navnlig fremstilling, udbud,

markedsføring, indførsel, udførsel eller brug af et produkt, som designet indgår i eller finder anvendelse på, eller oplagring af et sådant produkt med de nævnte formål.

2. Et ikke-registreret EF-design giver imidlertid kun indehaveren ret til at forbyde de i stk. 1 nævnte handlinger, hvis den brug, som der gøres indsigelse imod, skyldes kopiering af det beskyttede design.

Den brug, der gøres indsigelse imod, anses imidlertid ikke for at skyldes kopiering af et beskyttet design, hvis den hidrører fra et selvstændigt arbejde fra en designer, som med rimelighed må formodes ikke at have haft kendskab til det design, indehaveren har offentliggjort.«

13 Forordningens artikel 88 med overskriften »Lovvalg« har følgende ordlyd:

»1. EF-designdomstolene anvender bestemmelserne i denne forordning.

2. I alle spørgsmål, der ikke er omfattet af denne forordning, anvender EF-designdomstolene den nationale lovgivning, herunder den interne internationale privatret.

3. Medmindre andet er fastsat i denne forordning, anvender EF-designdomstolene de retsplejeregler, der gælder for sager af samme art vedrørende en national designrettighed i de medlemsstater, hvor de er beliggende.«

14 Samme forordnings artikel 89, stk. 1, med overskriften »Sanktioner for designkrænkelser« bestemmer:

»Finder en EF-designdomstol i en sag om designkrænkelser, at sagsøgte har krænket, eller at der er risiko for, at sagsøgte vil krænke et EF-design, træffer den, medmindre særlige grunde taler imod noget sådant, følgende foranstaltninger:

a) en afgørelse, der forbyder sagsøgte at fortsætte de handlinger, der har krænket eller vil kunne krænke EF-designet

b) en afgørelse om beslaglæggelse af de designkrænkende produkter

c) en afgørelse om beslaglæggelse af materialer og redskaber, der hovedsagelig anvendes til fremstilling af de designkrænkende produkter, hvis ejeren af dem havde kendskab til virkningen af den tilsigtede anvendelse, eller denne virkning ville have været åbenbar under de givne omstændigheder

d) afgørelse om andre sanktioner, der er egnede under de givne omstændigheder, og som har hjemmel i lovgivningen i den medlemsstat, hvor designkrænkelsen finder sted, eller der er risiko for, at den vil finde sted, herunder i medlemsstatens internationale privatret.«

Tvisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

15 Det fremgår af forelæggelsesafgørelsen, at parterne i hovedsagen markedsfører havemøbler. Blandt de produkter, som MBM Joseph Duna sælger, findes en havepavillon med baldakin, der markedsføres i Tyskland, og som blev designet af

selskabets direktør i efteråret 2004. I løbet af 2006 påbegyndte Gautzsch Großhandel salg af en havepavillon kaldet »Athen«, der fremstilles af virksomheden Zhengte, der er hjemmehørende i Kina.

- 16 Idet MBM Joseph Duna var af den opfattelse, at dets eget design var beskyttet som ikke-registreret EF-design, anlagde selskabet en krænkelssag mod Gautzsch Großhandel ved Landgericht Düsseldorf (regional ret i Düsseldorf) (Tyskland) med påstand om, at Gautzsch Großhandel skulle ophøre med at sælge pavillonen »Athen«, forpligtes til at tilintetgøre de krænkende varer, som Gautzsch Großhandel var i besiddelse af eller var indehaver af, og til at udlevere oplysninger om virksomheden, samt med påstand om, at Gautzsch Großhandel skulle betale erstatning for det tab, der er lidt som følge af dets virksomhed.
- 17 Til støtte for sine påstande gjorde MBM Joseph Duna navnlig gældende, at pavillonen »Athen« var en kopi af det design, som selskabet er indehaver af, og som i april og maj 2005 indgik i selskabets »nyhedsbrev – MBM«, der var blevet uddelt til de største møbel- og havemøbelforhandlere og til de tyske møbelindkøbssammenslutninger.
- 18 Gautzsch Großhandel påstod frifindelse, idet selskabet gjorde gældende, at pavillonen »Athen« var blevet selvstændigt udviklet af den kinesiske virksomhed Zhengte i begyndelsen af 2005 uden kendskab til MBM Joseph Dunas design. Gautzsch Großhandel oplyste, at pavillonen var blevet præsenteret for selskabets europæiske kunder i marts 2005 i Zhengtes udstillingslokaler i Kina, og at en model af pavillonen var blevet sendt til selskabet Kosmos med hjemsted i Belgien i juni 2005. Idet Gautzsch Großhandel påberåbte sig, at MBM Joseph Duna havde haft kendskab til eksistensen af denne pavillon siden september 2005 og til, at den var blevet markedsført siden august 2006, gjorde selskabet gældende, at der var indtrådt forældelse og rettighedsfortabelse.
- 19 Førsteinstansen fastslog, at eftersom den treårige beskyttelsesperiode for uregistreret EF-design var udløbet, var det uforholdsmæssigt at træffe afgørelse om den første og den anden påstand om ophør med anvendelsen af pavillonen »Athen« og om tilbagelevering af de designkrænkende produkter. Ved afgørelsen angående de to øvrige påstande pålagde førsteinstansretten Gautzsch Großhandel at give oplysninger om selskabets virksomhed og fastslog, at det var forpligtet til at betale en erstatning for det tab, der var lidt som følge af dets virksomhed.
- 20 Den af Gautzsch Großhandel iværksatte appel til prøvelse af denne dom blev forkastet af appelretten, der fandt, at de to første påstande oprindeligt var velbegrundede i medfør af artikel 19, stk. 2, og artikel 89, stk. 1, litra a) og d), i forordning nr. 6/2002 samt den tyske lov om retlig beskyttelse af design, og at MBM Joseph Duna faktisk havde ret til at få de begærede oplysninger og til en erstatning for det tab, selskabet havde lidt.
- 21 I den »revisionsankesag«, som Gautzsch Großhandel har anlagt ved den forelæggende ret, har denne ret på baggrund af de faktiske omstændigheder i hovedsagen rejst spørgsmål om rækkevidden af begrebet »offentliggørelse« i bl.a. artikel 7, stk. 1, og artikel 11, stk. 2, i forordning nr. 6/2002 med henblik på at afgøre, om det ikke-registrerede design, som nyder beskyttelse, er blevet offentliggjort som omhandlet i denne forordning, og om det design, som er påberåbt til støtte for indsigelsen mod denne beskyttelse, var blevet offentliggjort før dette tidspunkt.

22 Den forelæggende ret har desuden udtrykt tvivl om, hvorvidt beviset for, at der er sket en krænkelse af det ikke-registrerede design, og påstanden om forældelse og rettighedsfortabelse, der kan påberåbes i en krænkelsessag, reguleres af EU-retten eller af national ret. Den forelæggende ret spørger desuden, om det er national ret eller lovgivningen i den medlemsstat, hvor krænkelsen fandt sted, som finder anvendelse i hele Den Europæiske Union på påstande om tilintetgørelse af de designkrænkende produkter, om indhentningen af oplysninger om den virksomhed, som den krænkende part driver, og om erstatning for det tab, der er lidt som følge af denne virksomhed.

23 Under disse omstændigheder har Bundesgerichtshof besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Skal artikel 11, stk. 2, i forordning [...] nr. 6/2002 fortolkes således, at fagkredsene inden for den pågældende sektor i Unionen kan have fået kendskab til et design som led i deres normale forretningsførelse, såfremt gengivelser af designet er blevet fordelt til forhandlere?

2) Skal artikel 7, stk. 1, første punktum, i forordning [...] nr. 6/2002 fortolkes således, at fagkredsene inden for den pågældende sektor i Unionen ikke med rimelighed kan have fået kendskab til et design som led i deres normale forretningsførelse, uanset at det er blevet offentliggjort over for tredjemand uden et eksplicit eller implicit krav om fortrolighed, når:

a) det alene offentliggøres over for en enkelt virksomhed inden for fagkredsen, eller

b) det udstilles i et udstillingslokale tilhørende en virksomhed i Kina, hvilket falder uden for den sædvanlige markedsovervågning?

3) a) Skal artikel 19, stk. 2, i forordning [...] nr. 6/2002 fortolkes således, at indehaveren af et ikke-registreret EF-design har bevisbyrden for, at den brug, der gøres indsigelse imod, skyldes kopiering af det beskyttede design?

b) Såfremt spørgsmål 3a) besvares bekræftende:

Vendes bevisbyrden om, eller lettes bevisbyrden for indehaveren af et ikke-registreret EF-design, såfremt der er væsentlige ligheder mellem designet og den brug, der rejses indsigelse imod?

4) a) Er en forbudsbegæring i henhold til artikel 19, stk. 2, og artikel 89, stk. 1, litra a), i forordning [...] nr. 6/2002 på grund af krænkelse af et ikke-registreret EF-design undergivet forældelse?

b) Såfremt spørgsmål 4a) besvares bekræftende:

Skal spørgsmålet om forældelse afgøres på grundlag af EU-retten, og i givet fald på grundlag af hvilken bestemmelse?

5) a) Er en forbudsbegæring i henhold til artikel 19, stk. 2, og artikel 89, stk. 1, litra a), i forordning [...] nr. 6/2002 på grund af krænkelse af et ikke-registreret EF-design undergivet rettighedsfortabelse?

b) Såfremt spørgsmål 5a) besvares bekræftende:

Skal spørgsmålet om rettighedsfortabelse afgøres på grundlag af EU-retten, og i givet fald på grundlag af hvilken bestemmelse?

6) Skal artikel 89, stk. 1, litra d), i forordning [...] [nr.] 6/2002 fortolkes således, at lovgivningen i de medlemsstater, hvor krænkelsen har fundet sted, skal finde anvendelse på krav om tilintetgørelse, oplysnings- og erstatningspligt, der er blevet gjort gældende på EU-plan som følge af krænkelse af et ikke-registreret EF-design?»

Om de præjudicielle spørgsmål

Det første spørgsmål

- 24 Den forelæggende ret har bemærket, at appelretten fastslog, at MBM Joseph Dunas design af den i hovedsagen omhandlede havepavillon første gang blev offentliggjort ved udsendelsen af 300-500 eksemplarer af »nyhedsbrev – MBM« med gengivelser af dette design i april og maj 2005 til forhandlere og mellemhandlere samt til to tyske møbelindkøbssammenslutninger.
- 25 På baggrund af disse omstændigheder ønsker den forelæggende ret oplyst, om udsendelsen af gengivelserne af dette design til erhvervsdrivende er tilstrækkeligt til, at fagkredsene inden for den pågældende sektor i Unionen som led i deres normale forretningsførelse kan have fået kendskab til designet som omhandlet i artikel 11, stk. 2, i forordning nr. 6/2002. Den forelæggende ret har i denne forbindelse anført, at nogle mener, at fagkredsene kun omfatter personer, der inden for sektoren har til opgave at udtænke, udvikle eller fremstille designet og udvikle eller fremstille produkter i overensstemmelse med dette design. I overensstemmelse med dette synspunkt kan samtlige erhvervsdrivende således ikke anses for at være omfattet af fagkredsene, men udelukkende dem, der har en konceptuel indflydelse på produktdesignet.
- 26 Det skal imidlertid bemærkes, at en sådan fortolkning af begrebet »fagkredsene« ikke kan udledes af ordlyden af artikel 11, stk. 2, i forordning nr. 6/2002.
- 27 Som fremhævet af Kommissionen i sine indlæg for Domstolen og af generaladvokaten i punkt 34 ff. i forslaget til afgørelse indeholder forordningens artikel 11, stk. 2, ikke nogen begrænsning for så vidt angår arten af den virksomhed, som udføres af de fysiske eller juridiske personer, som kan anses for at indgå i fagkredsene inden for den pågældende sektor. Det kan desuden udledes af affattelsen af denne bestemmelse – og navnlig af den omstændighed, at den angiver den kommercielle benyttelse som en blandt flere måder, hvorpå ikke-registrerede design offentliggøres, og at den foreskriver, at der skal tages hensyn til »deres normale forretningsførelse« med henblik på at afgøre, om fagkredsene inden for den pågældende sektor med rimelighed kan have fået kendskab til de pågældende arrangementer – at de erhvervsdrivende, som ikke har haft nogen konceptuel indflydelse på det pågældende produkt, i princippet ikke er udelukket fra den personkreds, som kan anses for at være en del af fagkredsene.

- 28 Såfremt en sådan udelukkelse fandt anvendelse, ville den desuden indebære en begrænsning af beskyttelsen af ikke-registrerede EF-design, som ikke har noget grundlag i de øvrige bestemmelser i eller betragtningerne til forordning nr. 6/2002.
- 29 Spørgsmålet om, hvorvidt udbredelsen af det ikke-registrerede design til erhvervsdrivende inden for den pågældende sektor i Unionen er tilstrækkelig til, at det kan antages, at fagkredsene inden for den pågældende sektor med rimelighed kan have fået kendskab til dette design som led i deres normale forretningsførelse, er imidlertid et faktisk spørgsmål, som det tilkommer EF-designdomstolen at tage stilling til på grundlag af omstændighederne i den konkrete sag.
- 30 Følgelig må det første forelagte spørgsmål besvares med, at artikel 11, stk. 2, i forordning nr. 6/2002 skal fortolkes således, at fagkredsene inden for den pågældende sektor i Unionen med rimelighed kan have fået kendskab til et ikke-registreret design som led i deres normale forretningsførelse, når gengivelser af designet er blevet fordelt til erhvervsdrivende inden for den pågældende sektor, hvilket det tilkommer EF-designdomstolen at tage stilling til på grundlag af omstændighederne i den sag, hvori den skal træffe afgørelse.

Det andet spørgsmål

- 31 Den forelæggende ret har anført, at appelretten har anerkendt, at MBM Joseph Dunas design, der er genstand for hovedsagen, var nyt som omhandlet i artikel 5, stk. 1, litra a), i forordning nr. 6/2002, idet den fandt, at fagkredsene i den pågældende sektor ikke som led i deres normale forretningsførelse kunne have fået kendskab til designet »Athen«, som i 2005 blev præsenteret i virksomheden Zhengtes udstillingslokaler i Kina og for selskabet Kosmos i Belgien.
- 32 Henset til disse betragtninger spørger den forelæggende ret, om artikel 7, stk. 1, første punktum, i forordning nr. 6/2002 skal fortolkes således, at fagkredsene inden for den pågældende sektor i Unionen ikke med rimelighed kan have fået kendskab til et design som led i deres normale forretningsførelse, uanset at det er blevet offentliggjort over for tredjemand uden et eksplicit eller implicit krav om fortrolighed, når det alene er blevet offentliggjort over for en enkelt virksomhed inden for fagkredsen, eller er blevet udstillet i et udstillingslokale hos en virksomhed, der falder uden for »den sædvanlige markedsovervågning«.
- 33 Det skal i denne forbindelse bemærkes, at det fremgår af ordlyden af artikel 7, stk. 1, første punktum, i forordning nr. 6/2002, at det med henblik på anvendelsen af artikel 5 og 6 i denne forordning ikke kræves, at de arrangementer, hvorved offentliggørelsen foretages, finder sted på Unionens område, for at et design kan anses for at være offentliggjort.
- 34 Ifølge samme artikel anses et design dog ikke for at være blevet offentliggjort, medmindre fagkredsene inden for den pågældende sektor i Unionen med rimelighed kan have fået kendskab til de pågældende arrangementer som led i deres normale forretningsførelse. Spørgsmålet om, hvorvidt de personer, som er omfattet af disse kredse, med rimelighed kunne have fået kendskab til arrangementer, som finder sted uden for Unionens område, er et faktisk spørgsmål, som det tilkommer EF-designdomstolen at tage stilling til på grundlag af omstændighederne i hver enkelt sag.

- 35 Det samme gælder spørgsmålet om, hvorvidt offentliggørelsen af et design for en enkelt virksomhed i den berørte sektor på Unionens område er tilstrækkelig til, at fagkredsene inden for denne sektor med rimelighed kan have fået kendskab hertil som led i deres normale forretningsførelse. Det kan nemlig ikke udelukkes, at en sådan offentliggørelse under visse omstændigheder er tilstrækkelig.
- 36 Henset til disse betragtninger skal det andet forelagte spørgsmål besvares med, at artikel 7, stk. 1, første punktum, i forordning nr. 6/2002 skal fortolkes således, at det kan antages, at fagkredsene inden for den pågældende sektor i Unionen ikke med rimelighed kan have fået kendskab til et ikke-registreret design som led i deres normale forretningsførelse, uanset at det er blevet offentliggjort over for tredjemand uden et eksplicit eller implicit krav om fortrolighed, såfremt det alene er offentliggjort over for en enkelt virksomhed inden for den berørte sektor eller er blevet udstillet i et udstillingslokale hos en virksomhed, der er beliggende uden for Unionens område, hvilket det tilkommer EF-designdomstolen at tage stilling til på grundlag af omstændighederne i den sag, hvori den skal træffe afgørelse.

Det tredje spørgsmål

- 37 Den forelæggende ret har anført, at appelretten fastslog, at Gautzsch Großhandels design ikke udgjorde et selvstændigt arbejde, men en kopi af MBM Joseph Dunas design, idet den anerkendte, at MBM Joseph Duna drog fordel af en lempelse af bevisbyrden i denne henseende, henset til de »objektivt væsentlige ligheder« mellem disse to design.
- 38 På baggrund heraf ønsker den forelæggende ret oplyst, om artikel 19, stk. 2, i forordning nr. 6/2002 skal fortolkes således, at det påhviler indehaveren af et ikke-registreret EF-design at bevise, at den brug, der gøres indsigelse imod, skyldes kopiering af det beskyttede design, og i bekræftende fald, om bevisbyrden da vendes om eller lettes, såfremt der er »væsentlige ligheder« mellem dette design og det design, hvis brug der er rejst indsigelse imod.
- 39 Det skal i denne forbindelse bemærkes, at artikel 19 i forordning nr. 6/2002, der, som det fremgår af overskriften, vedrører de rettigheder, der er knyttet til et registreret EF-design, ikke indeholder nogen regler om bevisførelse.
- 40 Hvis spørgsmålet om, hvorvidt den brug, som der gøres indsigelse imod, skyldes kopiering af det beskyttede design, afhæng af medlemsstaternes nationale ret, kunne – som anført af generaladvokaten i punkt 67-74 i forslaget til afgørelse med henvisning til varemærkeretten – EF-designindehaverne alt efter den relevante lovgivning risikere at opnå en forskellig beskyttelse med det resultat, at det formål om samme beskyttelse med samme retsvirkninger inden for hele Unionens område, som bl.a. fremgår af første betragtning til forordning nr. 6/2002, ikke ville blive opfyldt (jf. analogt dom af 18.10.2005, sag C-405/03, Class International, Sml. I, s. 8735, præmis 73).
- 41 Hvad angår dette formål samt strukturen og opbygningen af artikel 19, stk. 2, i forordning nr. 6/2002 skal det bemærkes, at når indehaveren af et beskyttet design påberåber sig retten i denne bestemmelses første afsnit, er det indehaveren, som skal bevise, at den brug, som der gøres indsigelse imod, skyldes kopiering af dette design, mens det ifølge bestemmelsens andet afsnit er modparten, som skal bevise, at den brug, der gøres indsigelse imod, hidrører fra et selvstændigt arbejde.

- 42 Eftersom forordning nr. 6/2002 ikke indeholder særlige regler for bevisførelse, skal disse regler ifølge forordningens artikel 88 fastlægges i henhold til lovgivningen i medlemsstaterne. Det følger imidlertid af retspraksis, at medlemsstaterne i overensstemmelse med ækvivalens- og effektivitetsprincippet skal sikre, at disse regler ikke er mindre gunstige end dem, der gælder for tilsvarende søgsmål på grundlag af national ret, og at de ikke i praksis gør det umuligt eller uforholdsmæssigt vanskeligt at udøve de rettigheder, der tillægges i henhold til Unionens retsorden (jf. i denne retning dom af 24.4.2008, sag C-55/06, Arcor, Sml. I, s. 2931, præmis 191).
- 43 Såfremt EF-designdomstolen konstaterer, at den omstændighed, at indehaveren af det beskyttede design bærer bevisbyrden, medfører, at det bliver umuligt eller uforholdsmæssigt vanskeligt at løfte denne, er denne domstol som påpeget af Kommissionen ifølge effektivitetsprincippet forpligtet til at anvende alle de til rådighed stående processuelle midler efter national ret for at råde bod på denne bevismæssige vanskelighed (jf. analogt dom af 7.9.2006, sag C-526/04, Laboratoires Boiron, Sml. I, s. 7529, præmis 55, og af 28.1.2010, sag C-264/08, Direct Parcel Distribution Belgium, Sml. I, s. 731, præmis 35). Den kan i givet fald anvende de nationale regler om fordeling eller lettelse af bevisbyrden.
- 44 Som følge heraf skal det tredje spørgsmål besvares med, at artikel 19, stk. 2, første afsnit, i forordning nr. 6/2002 skal fortolkes således, at det påhviler indehaveren af et beskyttet design at bevise, at den brug, der gøres indsigelse imod, skyldes kopiering af det beskyttede design. Såfremt EF-designdomstolen konstaterer, at den omstændighed, at indehaveren af det beskyttede design bærer bevisbyrden, medfører, at det bliver umuligt eller uforholdsmæssigt vanskeligt at løfte denne bevisbyrde, er denne domstol ifølge effektivitetsprincippet forpligtet til at anvende alle de til rådighed stående processuelle midler efter national ret for at råde bod på denne bevismæssige vanskelighed, herunder i givet fald de nationale regler om fordeling eller lettelse af bevisbyrden.

Det fjerde og det femte spørgsmål

- 45 Den forelæggende ret har for det første anført, at appelretten konstaterede, at muligheden for at anfægte designkrænkelser i henhold til artikel 19, stk. 2, og artikel 89, stk. 1, litra a), i forordning nr. 6/2002 ikke var foreskrevet på tidspunkt for anlæggelsen af den foreliggende sag. På baggrund af denne konstatering overvejer den, om denne mulighed er undergivet forældelse, og i bekræftende fald, om den er omfattet af EU-retten. Den forelæggende ret har i denne forbindelse bemærket, at forordning nr. 6/2002 ikke indeholder særlige bestemmelser på dette område, men at forordningens artikel 89, stk. 1, bestemmer, at EF-designdomstolen, »medmindre særlige grunde taler imod noget sådant«, træffer en afgørelse om sanktioner, såfremt der er fastslået en designkrænkelser.
- 46 Den forelæggende ret har for det andet bemærket, at appelretten forkastede Gautzsch Großhandels anbringende om forældelse, og den spørger derfor, om og i givet fald under hvilke betingelser en sag om krænkelser i henhold til forordningens artikel 19, stk. 2, og artikel 89, stk. 1, litra a), i forordning nr. 6/2002 kan blive genstand for rettighedsfortabelse. Det er ifølge den forelæggende ret vigtigt at fastlægge, om de omstændigheder, som førte Gautzsch Großhandel til at gøre rettighedsfortabelsen gældende, er omfattet af de »særlige grunde«, som er omhandlet i denne sidstnævnte bestemmelse.

- 47 Det skal i denne forbindelse bemærkes, at forordning nr. 6/2002 ikke indeholder nogen bestemmelser vedrørende sådanne påstande om forældelse og rettighedsfortabelse, som kan fremføres i sager, der er anlagt i henhold til forordningens artikel 19, stk. 2, og artikel 89, stk. 1, litra a),
- 48 Begrebet »særlige grunde« som omhandlet i forordningens artikel 89, stk. 1, vedrører faktiske omstændigheder, der er særegne for en konkret sag (jf. analogt dom af 14.12.2006, sag C-316/05, Nokia, Sml. I, s. 12083, præmis 38). Begrebet omfatter derfor ikke forældelse og rettighedsfortabelse, som udgør retlige omstændigheder.
- 49 I henhold til artikel 88, stk. 2, i forordning nr. 6/2002 reguleres sådanne påstande om forældelse og rettighedsfortabelse, som kan påberåbes i en krænkelssag i henhold til forordningens artikel 19, stk. 2, og artikel 89, stk. 1, litra a), af national ret, som skal anvendes under overholdelse af ækvivalens- og effektivitetsprincippet, hvis indhold er nævnt i denne doms præmis 42 (jf. ligeledes analogt dom af 13.7.2006, forenede sager C-295/04 – C-298/04, Manfredi m.fl., Sml. I, s. 6619, præmiss 77-80, af 28.1.2010, sag C-406/08, Uniplex (UK), Sml. I, s. 817, præmis 32 og 40, af 8.7.2010, sag C-246/09, Bulicke, Sml. I, s. 7003, præmis 25, af 8.9.2011, sag C-177/10, Rosado Santana, Sml. I, s. 7907, præmis 89, 90, 92 og 93, og af 19.7.2012, sag C-591/10, Littlewoods Retail m.fl., endnu ikke trykt i Samling af Afgørelser, præmis 27).
- 50 Følgelig skal det fjerde og det femte forelagte spørgsmål besvares med, at påstande om forældelse og rettighedsfortabelse, som i henhold til artikel 19, stk. 2, og artikel 89, stk. 1, litra a), i forordning nr. 6/2002 kan påberåbes i en krænkelssag, reguleres af national ret, som skal anvendes under iagttagelse af ækvivalens- og effektivitetsprincippet.

Det sjette spørgsmål

- 51 Idet den forelæggende ret konstaterede, at appelretten ikke har angivet, hvilken ret der finder anvendelse på påstandene om tilintetgørelse af de designkrænkende produkter, om indhentningen af oplysninger om Gautzsch Großhandels virksomhed og om erstatning for det tab, der er opstået som følge af denne virksomhed, ønsker den oplyst, om disse påstande er underlagt national ret i den medlemsstat, på hvis område disse rettigheder er blevet påberåbt, eller om artikel 89, stk. 1, litra d), i forordning nr. 6/2002 skal fortolkes således, at disse påstande er underlagt lovgivningen i de medlemsstater, hvor krænkelserne har fundet sted. Den forelæggende ret har i denne forbindelse bemærket, at bl.a. hensynet til en effektiv retshåndhævelse vil kunne begrunde en ensartet tilknytning til lovgivningen i en medlemsstat, men at artikel 89, stk. 1, litra d), i forordning nr. 6/2002 kan tolkes modsætningsvis.
- 52 Hvad for det første angår påstanden om tilintetgørelse af de designkrænkende produkter fremgår det af artikel 89, stk. 1, i forordning nr. 6/2002 – hvis litra a), vedrører forbuddet mod at fortsætte de handlinger, der har krænket eller vil kunne krænke EF-designet, og hvis litra b) og c) vedrører beslaglæggelse af de designkrænkende produkter og af de materialer og redskaber, der anvendes til fremstilling heraf – at tilintetgørelsen af disse produkter i henhold til litra d) udgør »andre sanktioner, der er egnede under de givne omstændigheder«. Heraf følger, at den lovgivning, der finder anvendelse på denne påstand i henhold til forordningens artikel 89, stk. 1, litra d), er

loven i den medlemsstat, hvori de handlinger, der har krænket eller vil kunne krænke EF-designet, har fundet sted, herunder denne medlemsstats internationale privatret.

- 53 Hvad for det andet angår påstandene om erstatning for det tab, der er lidt som følge af ophavsmandens virksomhed, eller risikoen for, at en krænkelse vil finde sted, og indhentelse af oplysninger med henblik på en opgørelse af tabet, skal det bemærkes, at pligten til at forelægge sådanne oplysninger og til at yde erstatning for tabet imidlertid ikke udgør en sanktion som omhandlet i artikel 89 i forordning nr. 6/2002.
- 54 I henhold til artikel 88, stk. 2, i forordning nr. 6/2002 er det således lovgivningen i den medlemsstat, hvor den EF-designdomstol, der behandler sagen, er beliggende, som finder anvendelse på de påstande, som er anført i foregående præmis, herunder denne medlemsstats internationale privatret. Dette underbygges endvidere af 31. betragtning til forordningen, hvorefter forordningen ikke er til hinder for, at der på design, der er beskyttede som EF-design, anvendes love i medlemsstaterne om civilretligt ansvar.
- 55 I lyset af disse betragtninger skal det sjette forelagte spørgsmål besvares med, at artikel 89, stk. 1, litra d), i forordning nr. 6/2002 skal fortolkes således, at påstande om tilintetgørelse af designkrænkende produkter reguleres af lovgivningen i den medlemsstat, hvori de handlinger, der har krænket eller vil kunne krænke EF-designet, har fundet sted, herunder denne medlemsstats internationale privatret. Påstande om erstatning for det tab, der er lidt som følge af ophavsmandens virksomhed, og om indhentelse af oplysninger med henblik på en opgørelse af dette tab reguleres i henhold til denne forordnings artikel 88, stk. 2, af lovgivningen i den medlemsstat, hvor den EF-designdomstol, der behandler sagen, er beliggende, herunder denne medlemsstats internationale privatret.

Sagens omkostninger

- 56 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Tredje Afdeling) for ret:

- 1) Artikel 11, stk. 2, i Rådets forordning (EF) nr. 6/2002 af 12. december 2001 om EF-design skal fortolkes således, at fagkredsene inden for den pågældende sektor i Den Europæiske Union med rimelighed kan have fået kendskab til et ikke-registreret design som led i deres normale forretningsførelse, når gengivelser af designet er blevet fordelt til erhvervsdrivende inden for den pågældende sektor, hvilket det tilkommer EF-designdomstolen at tage stilling til på grundlag af omstændighederne i den sag, hvori den skal træffe afgørelse.**
- 2) Artikel 7, stk. 1, første punktum, i forordning nr. 6/2002 skal fortolkes således, at det kan antages, at fagkredsene inden for den pågældende sektor i Den Europæiske Union ikke med rimelighed kan have fået kendskab til et ikke-registreret design som led i deres normale forretningsførelse, uanset at det er**

blevet offentliggjort over for tredjemand uden et eksplicit eller implicit krav om fortrolighed, såfremt det alene er offentliggjort over for en enkelt virksomhed inden for den berørte sektor eller er blevet udstillet i et udstillingslokale hos en virksomhed, der er beliggende uden for Unionens område, hvilket det tilkommer EF-designdomstolen at tage stilling til på grundlag af omstændighederne i den sag, hvori den skal træffe afgørelse.

- 3) Artikel 19, stk. 2, første afsnit, i forordning nr. 6/2002 skal fortolkes således, at det påhviler indehaveren af et beskyttet design at bevise, at den brug, der gøres indsigelse imod, skyldes kopiering af det beskyttede design. Såfremt EF-designdomstolen konstaterer, at den omstændighed, at indehaveren af det beskyttede design bærer bevisbyrden, medfører, at det bliver umuligt eller uforholdsmæssigt vanskeligt at løfte denne bevisbyrde, er denne domstol ifølge effektivitetsprincippet forpligtet til at anvende alle de til rådighed stående processuelle midler efter national ret for at råde bod på denne bevismæssige vanskelighed, herunder i giver fald de nationale regler om fordeling eller lettelse af bevisbyrden.
- 4) Påstande om forældelse og rettighedsfortabelse, som i henhold til artikel 19, stk. 2, og artikel 89, stk. 1, litra a), i forordning nr. 6/2002 kan påberåbes i en krænkelssag, reguleres af national ret, som skal anvendes under iagttagelse af ækvivalens- og effektivitetsprincippet.
- 5) Artikel 89, stk. 1, litra d), i forordning nr. 6/2002 skal fortolkes således, at påstande om tilintetgørelse af designkrænkende produkter reguleres af lovgivningen i den medlemsstat, hvori de handlinger, der har krænkelse eller vil kunne krænkelse EF-designet, har fundet sted, herunder denne medlemsstats internationale privatret. Påstande om erstatning for det tab, der er lidt som følge af ophavsmandens virksomhed, og om indhentelse af oplysninger med henblik på en opgørelse af dette tab reguleres i henhold til denne forordnings artikel 88, stk. 2, af lovgivningen i den medlemsstat, hvor den EF-designdomstol, der behandler sagen, er beliggende, herunder denne medlemsstats internationale privatret.

Underskrifter

* Processprog: tysk.